

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
та міжнародної діяльності

Наталія ВІННІКОВА

«15» січня 2025 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

для аспірантів

спеціальності 032 Історія та археологія

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Історія та археологія»

Київ – 2025

Розробник:

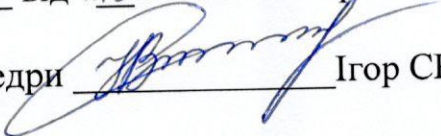
Драч Оксана Олександрівна, професор кафедри всесвітньої історії Факультету суспільно-гуманітарних наук, доктор історичних наук, професор

Викладач:

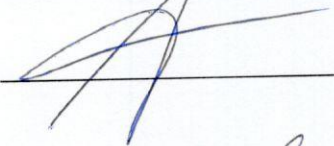
Драч Оксана Олександрівна, професор кафедри всесвітньої історії Факультету суспільно-гуманітарних наук, доктор історичних наук, професор

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол № 8 від «15» січня 2025 р.

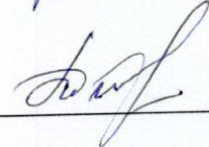
Завідувач кафедри Ігор СРІБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Історія та археологія»

Гарант освітньо-наукової програми Віталій АНДРЕЄВ

Робочу програму перевірено

«15» січня 2025 р.

Завідувач аспірантури, докторантури Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Рік навчання	1,2	1,2
Семестр	2,3	2,3
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Самостійна робота	80	104
Модульний контроль	8	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – поглиблення знань аспірантів у галузі теорії та методології історичних досліджень.

Завдання:

- осмислити новітні напрями історико-методологічних досліджень;
- на основі праць видатних істориків проаналізувати методологічні підходи до вивчення світової історії та з'ясувати особливості методологічного синтезу;
- висвітлити методологічну специфіку історіографічних досліджень;
- поглибити знання у галузі методології структурування історичного матеріалу та специфіки структурного аналізу;
- проаналізувати методологічні засади авторських дисертаційних досліджень аспірантів.

■

Загальні та фахові компетентності відповідно до матриці ОП:

ЗК 1 Здатність до розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, системних зв'язків між явищами і процесами; критичне мислення; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналіз міждисциплінарних явищ та процесів; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу.

ЗК 2 Здатність до розуміння сучасної методології історичної науки; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проєктів, start-up; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективно висвітлення та поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій, використання положень нормативно-правової бази сфери вищої освіти та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності.

ЗК 3 Здатність до наукового пошуку; володіння методологією і методами експерименту; сформованість особистісно значущих якостей дослідника; визначення мети, завдань, стратегії науководослідної діяльності; генерування нових ідей, створення та інтерпретація нових знань відповідно до теми наукового дослідження; розуміння та використання положень нормативно-правової бази наукових досліджень та наукової діяльності.

ФК 1 Здатність оперувати науковою термінологією та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність історичних явищ і процесів; орієнтуватися у сучасних нормативно-правових документах, тенденціях історичної науки в Україні; аналізувати історичні процеси у ретроспективі; узагальнювати та продукувати інноваційний досвід у власних дослідженнях.

ФК 5 Здатність критично мислити, визначати та оцінювати актуальні проблеми світової історії або історії України, проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм збору та аналізу результатів експериментальної роботи; будувати індивідуальну траєкторію власного розвитку та суб'єктів освітнього процесу; оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному дослідженні, готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та педагогічного проектування.

ФК 6 Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ефективної комунікації і презентації наукових доробків та ідей; участі у різних видах наукового спілкування; володіння науковим стилем викладу матеріалу дослідження; встановлення продуктивних зв'язків з людьми щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо).

ФК 7 Знання змісту та основних етапів процесу формування історико-етнологічних знань, перетворення їх на науку; Оцінювання життєво важливих парадигм буття; перетворення зовнішніх культурних смислів у внутрішній морально-етичний світ; реалізація проєктів, включаючи власні дослідження з етнічної історії України та зарубіжних країн, переосмислення наявного

комплексу джерел та створення нових цілісних завдань для розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем.

ФК 8 Детальні знання та розуміння певного періоду/тематичної області, методологій та історико-етнічних дискусій на цю тему чи про цей період.

ФК 9 Здатність до різних видів історичного аналізу (історикологічний, компаративний, ретроспективний); опрацювання джерельної бази дослідження; адаптація та застосування ідей видатних істориків та науковців у сучасну дослідницьку практику.

ФК 10 Здатність до диференціації наукової діяльності відповідно до фаху; ґрунтовно знати філософію історії, в тому числі й сучасні історичні теорії і напрямки, пов'язані з аналізом минулого; володіти сучасним концептуальним апаратом історичної науки.

ФК 11 Здатність до неперервної професійної освіти; розробка науково-методологічного та науково-методичного супроводу фахової професійної підготовки.

ФК 13 Здатність до аналізу особливостей соціокультурного середовища та специфіки соціально-економічних, суспільнополітичних і соціокультурних процесів, що є підґрунтям розвитку культурної компетентності особистості.

ФК 14 здатність до визначення завдань, методів історичного дослідження, використання сучасного наукового апарату, збирання, оцінювання інформації з історії; презентація рішень.

3.Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни «Науковий семінар з всесвітньої історії» аспіранти повинні:

▪**бути компетентними у:** новітніх методологічних способах організації наукової роботи;

▪**мати компетентності:** використовувати новітній методологічний інструментарій історичних досліджень; розуміння специфіки історіографічних досліджень; навички структурування історичного матеріалу;

РН 1 Здатність до критичного мислення, розуміється в широкому колі світоглядних питань, специфіці наукової діяльності вченого-дослідника; застосовує принципи історичної науки; здатен до формування дослідницького поля, заснованого на сучасній науковій парадигмі у власній науковій діяльності. Усвідомлює загальнолюдські цінності та цінності університетської спільноти.

РН 2 Вміння застосовувати методи наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності, розробляє та впроваджує дослідницькі проекти, здійснює наукове дослідження та інтерпретує його результати, ефективного висвітлює, поширює знання щодо наукових досліджень, дотримується норм наукової етики під час дослідницької діяльності.

РН 6 Навички комунікації англійською мовою для забезпечення ефективної професійної взаємодії, підготовки апікаційних форм іноземною мовою; застосовує іноземну мову в самоосвітній діяльності.

РН 10 Здатність вибудувати алгоритм наукового дослідження у сфері історії, використовувати методологічні принципи філософського дослідження, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи.

РН 13 Знання методів наукових досліджень та вміння їх використовувати на належному рівні; вміння розшукувати, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).

РН 14 Здатність використовувати ІКТ- ресурси науковим чином, з використанням стандартів текстового аналізу до електронних, традиційних архівних, розповідних та усних джерел.

РН 15 Здатність використовувати інструменти інших гуманітарних, природничих наук за необхідності вирішення завдань дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
МОДУЛЬ І. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: макроісторичні моделі історіописання					
Тема 1. Закономірності розвитку людства в працях В. Мак-Ніла.	7		2		5
Тема 2. Дискусії щодо завдань нової світової історії.	7		2		5
Тема 3. Канон всесвітньої історії і його сучасне переосмислення.	7		2		5
Тема 4. Сучасна теорія модернізації: підходи, концепції, втілення.	7		2		5
Модульний контроль	2				
Разом	30		8		20
Усього за модулем І	30		8		20
МОДУЛЬ ІІ. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: лінгвістичний поворот і макроісторія					
Тема 1. Соціальне (де)конструювання реальності.	7		2		5
Тема 2. Мова влади: способи інтерпретації, контекст.	7		2		5
Тема 3. Розуміння історії: читання текстів після лінгвістичного повороту.	7		2		5
Тема 4. Модель критичного дискурс-аналізу Н.Феркло.	7		2		5
Модульний контроль	2				
Разом	30		8		20
Усього за модулем ІІ	30		8		20
МОДУЛЬ ІІІ. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: антропоцентричні моделі історіописання					
Тема 1. Людина в історії: комплекс культурно-антропологічної проблематики.	7		2		5
Тема 2. Автобіографія історика ХХ ст. як джерело з історії історичної науки.	7		2		5

Тема 3. Криза, травма, ідентичність: відповідальність і творення.	7		2		5
Тема 4. Гендерна історія і феміністська епістемологія.	7		2		5
Модульний контроль	2				
Разом	30		8		20
Усього за модулем III	30		8		20
МОДУЛЬ IV. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: мікроісторичні моделі історіописання					
Тема 1. Динаміка історичної соціальності: соціум та людина	7		2		5
Тема 2. Мікроісторичні студії: національні втілення.	7		2		5
Тема 3. Локальна історія. Канон локально-регіональних досліджень.	7		2		5
Тема 4. Дослідження історії життя («The history of life»).	7		2		5
Модульний контроль	2				
Разом	30		8		20
Усього за модулем IV	30		8		20
Разом за програмою	120		32		80

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
МОДУЛЬ І. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: макроісторичні моделі історіописання					
Тема 1. Закономірності розвитку людства в працях В. Мак-Ніла.	8		2		6
Тема 2. Дискусії щодо завдань нової світової історії.	6				6
Тема 3. Канон всесвітньої історії і його сучасне переосмислення.	8		2		7
Тема 4. Сучасна теорія модернізації: підходи, концепції, втілення.	7				7
Разом	30		4		26
Усього за модулем І	30		4		26
МОДУЛЬ ІІ. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: лінгвістичний поворот і макроісторія					
Тема 1. Соціальне (де)конструювання реальності.	8		2		6
Тема 2. Мова влади: способи інтерпретації, контекст	6				6
Тема 3. Розуміння історії: читання текстів після лінгвістичного повороту	8		2		7
Тема 4. Модель критичного дискурсу-аналізу Н.Феркло.	7				7
Разом	30		4		26
Усього за модулем ІІ	30		4		26
МОДУЛЬ ІІІ. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: антропоцентричні моделі історіописання					
Тема 1. Людина в історії: комплекс культурно-антропологічної проблематики.	8		2		6
Тема 2. Автобіографія історика ХХ ст. як джерело з історії історичної науки.	6				6
Тема 3. Криза, травма, ідентичність: відповідальність і творення.	8		2		7
Тема 4. Гендерна історія і феміністська епістемологія.	7				7
Разом	30		4		26
Усього за модулем ІІІ	30		4		26

МОДУЛЬ IV. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: мікроісторичні моделі історіописання					
Тема 1. Динаміка історичної соціальності: соціум та людина	8		2		6
Тема 2. Мікроісторичні студії: національні втілення.	6				6
Тема 3. Локальна історія. Канон локально-регіональних досліджень.	8		2		7
Тема 4. Дослідження історії життя («The history of life»).	7				7
Разом	30		4		26
Усього за модулем IV	30		4		26
Разом за програмою	120		16		104

5. Програма навчальної дисципліни
МОДУЛЬ І. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ
ІСТОРІЇ:
макроісторичні моделі історіописання

Семінарське заняття 1

Тема: Закономірності розвитку людства в працях В. Мак-Ніла

Питання до обговорення :

1. Переосмислення праці В. Мак-Ніла «Піднесення Заходу. Історія людської спільноти». Ознайомтеся з роботою і з'ясуйте позицію автора щодо хронології, періодів і центрів впливу світової історії.
2. Опрацюйте розділ із зазначеної праці, який є найближчим до теми вашої дисертації. Виокремте головні ідеї В. Мак-Ніла щодо чинників поступу тієї доби.
3. Дати пояснення: а) Які закономірності розвитку людства визначає в праці В. Мак-Ніл? б) Як автор пояснює переломні моменти в історії держав і цивілізації? в) З'ясуйте, за що саме критикує свою роботу автор у передмові до 2-го видання?

Рекомендована література:

Мак-Ніл В. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти. Київ: Ніка-Центр, 2011. 960 с. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Mak-Nil_Viliam/Pidnesennia_Zakhodu_Istoriia_liudskoi_spilnoty_vyd_2011/

Семінарське заняття 2

Тема: Дискусії щодо завдань нової світової історії

Питання до обговорення :

1. Бачення вченими «нової міжнаціональної історії» (new international history), «транснаціональної історії» (transnational history), світової та глобальної історії (у різних варіантах).
2. Часопис “Journal of World History” і доробок його редактора J. H. Bentley.
3. Сучасне осмислення завдань нової світової історії. За збіркою нарисів «Макроісторія: нариси довгострокової соціології». Упор. Коллінз, Рендалл. 2000. Стенфорд, Каліфорнія). З'ясувати на їх підставі різноманітність і використання історичного методу: звернути увагу на виклад щодо передбачення розпаду Радянського Союзу.

Рекомендована література:

Bentley J. H. World History and Grand Narrative // Writing World History, 1800–2000 / Ed. by B. Stuchtey and E. Fuchs. Oxford; N.Y., 2003.

Bentley J. H. Why Study World History? // World History Connected. 2007. См. также: The New World History // A Companion to Western Historical Thought / Eds. L. Kramer and S. Maza. Oxford, 2002. P. 393-416.

Global History: Interactions between the Universal and the Local / Ed. by A. Hopkins. Basingstoke, 2006.

Benton L. How to Write the History of the World // Historically Speaking: The Bulletin of the Historical Society. 2004. Vol. V. No. 4.

Benton L. Law and Colonial Cultures: Legal Regimes in World History, 1400–1900. Cambridge, 2002.

Часопис “Journal of World History”_ <https://uhpress.hawaii.edu/title/jwh/>

Encyclopedia of Historians and Historical Writing / Ed. by K. Boyd. L.; Chicago, 1999. Vol. 2.

Collins, Randall. 2000. Macrohistory: Essays in Sociology of the Long Run. Stanford, CA: Stanford University Press.

Семінарське заняття 3

Тема: Канон всесвітньої історії і його сучасне переосмислення

Питання до обговорення :

1. Канон європейської історії і концептуальна основа національних історіографій: за матеріалами праці А. Ліакоса.
2. А. Ліакос стверджує, що всередині опису світового минулого канон всесвітньої історії був сформований як неявний код у написанні історії. Кожна нація, пишучи власну історію, була змушена мати справу з проблемою свого місця на ментальній глобальній карті.
3. Підготувати пояснення: а) Як зрозуміти історичний канон? б) Як було сформовано канон всесвітньої історії? в) Канон і «як представляти націю»? г) Історіографія між сучасністю та ідентичністю.

Рекомендована література:

Liakos Antonis. The Canon of European History and the Conceptual Framework of National Historiographies. — Режим доступу: https://cmes.fas.harvard.edu/files/cmefiles/antonis_liakos-canon_of_european_history1.pdf

Семінарське заняття 4

Тема: Сучасна теорія модернізації: підходи, концепції, втілення

Питання до обговорення :

1. Поступ моделі циклічного розвитку: економіко-демографічні, кон'юнктурні чинники підйомів і занепаду світової спільноти. Переосмислення моделей циклічного розвитку, започаткованих школами Ф. Броделя та Н. Еліаса, у працях Петер Турчин (P. Turchin; Прінстонський університет, США, директор Інституту еволюції; гол. ред. часопису «Cliodynamics: The Journal of Quantitative History and Cultural Evolution»). Опрацюйте Розділ 1. «Теоретичні витоки» праці Turchin P., Nefedov S.A. Secular Cycles. Princeton, 2009. і занотуйте собі концептуальні положення щодо генези наукових уявлень про взаємозв'язок економічних і соціальних процесів в історії Середньовіччя і Ранньомодерної доби.
2. Пропоновано дати пояснення:
 - а) Які закономірності розвитку уявлень щодо демографічних циклів визначають у праці «Вікові цикли» Turchin P., Nefedov S.A.?

- b) Як автори пояснюють синтетичну теорію вікових циклів?
 - c) З'ясуйте, у чому сутність демографічного компоненту синтетичної теорії вікових циклів?
 - d) Визначте, у чому сутність пояснювальної моделі соціальної структури в синтетичній теорії вікових циклів?
 - e) Як автори тлумачать чинник «динаміки надлишкового привласнення»?
 - f) Прокоментуйте авторську позицію щодо чиннику «розпаду держави (брейкдауну)».
 - g) Поясніть думки щодо впливу соціополітичної нестабільності на демографічну динаміку.
 - h) Проаналізуйте погляди авторів на динаміку еліти в фазі депресії.
 - i) Сформулюйте критерії авторів щодо завершення періоду соціополітичної нестабільності і початку нового циклу.
 - j) Які фази вікового циклу виділяють автори?
 - к) Які чинники визначають їхню тривалість (підрозділ 1.3. зазначеної праці).
3. Сучасна теорія модернізації: вектори поступу і представники, аналіз їхнього доробку (С. Гантінгтон S. Huntington). Неомодернізаційний аналіз (Е. Тірякян, П. Штомпка, В. Цапф, У. Бек, К. Мюллер).

Рекомендована література:

- Grancelli B. (ed.). Social Change and Modernization: Lessons from Eastern Europe. Berlin; New York: De Gruyter, 1995.
- Turchin P., Nefedov S.A. Secular Cycles. Princeton, 2009.
- Turchin, P.; Scheidel, W. (2009), "Coin Hoards Speak of Population Declines in Ancient Rome", PNAS, 106 (4): 17276–17279, Bibcode:2009PNAS..10617276T, doi:10.1073/pnas.0904576106, PMC 2762679, PMID 19805043
- Huntington S. Will More Countries Become Democratic? // Political Science Quarterly. 1984. №. 99. P. 193–218.
- Müller K. "Modernizing" Eastern Europe. Theoretical problems and political dilemmas // Archives Européennes de Sociologie. 1992. No 1. P. 109–150;
- Tiryakian E. The Changing Centers of Modernity // Cohen E., Lissak M., Almagor U. (ed.). Comparative Social Dynamics: Essays in Honor of Shmuel N. Eisenstadt. Boulder, CO: Westview Press, 1985. P. 131–147.
- Штомпка П. Соціологія соціальних змін. М., 1996.
- Гудзенко, О.З. Посібник до вивчення курсу «Соціологія соціальних змін». Д.: РВВ ДНУ, 2015.
- Черняк Д.С. Концепція соціальних змін Петра Штомпки: теоретичні витоки, структурні елементи, значення // Вісник Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка. 2006. – Режим доступу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/4359/1/20170127_103.pdf

МОДУЛЬ II. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ:

лінгвістичний поворот і макроісторія

Семінарське заняття 1

Тема: Соціальне (де)конструювання реальності

Питання до обговорення :

1. Осмислення ідей П. Бергера і Т. Лукмана (за їхньою роботою “Соціальне конструювання реальності”).
2. Ключова теза, позначена у заголовку праці, стверджує, що «реальність соціально конструюється». Пропонується обговорити такі напрями: 1) про способи інтерпретації реальності; 2) про конструювання об'єктивної реальності; 3) про конструювання суб'єктивної реальності.
3. Ірвінг Гофман (1922-1982) і його теорія символічного інтеракціонізму: чи корисна для історика? Як історик може використовувати підхід «соціальної драматургії»?
4. Чинники формування образу індивіда у візії суспільства за І. Гофманом. Поняття стигма, його історична ретроспектива, соціальна ситуативність.

Рекомендована література:

Berger, P. L., Luckmann, T. The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge. 1966.
https://web.archive.org/web/20191009202613id_/http://perflensburg.se/Berger%20social-construction-of-reality.pdf
Goffman E. Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity. N.Y.: Prentice-Hall, 1963. Chapters 1 and 2 (3-6).

Семінарське заняття 2

Тема: Мова влади: способи інтерпретації, контекст

Питання до обговорення :

1. За якими джерелами можемо виявити / реконструювати мову влади? Як з такими джерелами працювати?
2. Як персональні риси Гітлера/Сталіна (особливості його характеру, смаків, інтересів) впливали (якщо впливали) на ту модель влади, яка склалася в 1930-і – 1940-і роки у Третньому Рейху / СРСР? Які в цій моделі існували комунікаційні/поведінкові особливості? Які стратегії пристосування використовували представники культурної еліти сталінської держави?
3. Контекст у контексті: обставини, ситуація, контекст. Контекстом для слова є речення. Контекстом для речення - абзац. Контекстом для абзацу – розділ. Контекстом для розділу - книга. Контекстом книги - опера життя автора, його життя і епоха, проблеми його часу і його власні проблеми, потенційні читачі, масштаб і цілі (Bernard Lonergan, Method in Theology, 1972). Сенси і значення слова «контекст». Контекст як метафора і контекст як метод (за працею Пітера Берка «Контекст у контексті»).

Рекомендована література:

Peter Burke. Context in Context, Common Knowledge, Volume 8, Issue 1, Winter 2002, pp. 152-177). – Режим доступу: <https://muse.jhu.edu/article/7553/pdf>
Bernard Lonergan. Method in Theology. 1972.

Семінарське заняття 3

Тема: Розуміння історії: читання текстів після лінгвістичного повороту

Питання до обговорення :

1. Опрацювати розділ Ф. Мюллера «Розуміння історії: герменевтика та джерелознавство в історичній науці» і визначити традиційні підходи дослідників до роботи з текстами в історіописанні.
2. Опрацювати розділ К. Рейнфандт «Читання текстів після лінгвістичного повороту: підходи з літературознавства та їхні наслідки» і визначити новаційні підходи до роботи з текстами в історіописанні.
3. Пояснити з'ясовані відмінності роботи істориків нині з писемними джерелами.

Рекомендована література:

Розділи 1, 2 у праці: Reading primary sources: the interpretation of texts from 19th and 20th century history /edited by Miriam Dobson, Benjamin Ziemann. 2009. Routledge.
https://drive.google.com/file/d/1mqghzVVSyX23k8telOZNz7xMNXqtuSNM/view?usp=share_link

Müller Ph. Розуміння історії: герменевтика та джерелознавство в історичній науці // Reading primary sources: the interpretation of texts from 19th and 20th century history /edited by Miriam Dobson, Benjamin Ziemann. 2009. P.21-34. – Режим доступу:

https://drive.google.com/file/d/1mqghzVVSyX23k8telOZNz7xMNXqtuSNM/view?usp=share_link

Reinfandt Ch. Читання текстів після лінгвістичного повороту: підходи з літературознавства та їхні наслідки // Reading primary sources: the interpretation of texts from 19th and 20th century history /edited by Miriam Dobson, Benjamin Ziemann. 2009. P.37-54. – Режим доступу:
https://drive.google.com/file/d/1mqghzVVSyX23k8telOZNz7xMNXqtuSNM/view?usp=share_link

Семінарське заняття 4

Тема: Модель критичного дискурс-аналізу Нормана Феркло.

Питання до обговорення :

1. Сучасна наука визначає «реальності», загалом, як «систему знаків», тобто свого роду текст, у формуванні якого важлива роль відводиться суб'єкту сприйняття реальності. Також соціальну реальність розуміють як конструкт, набір соціальних уявлень, принципово множинний, що формується, перш за все, за допомогою мови. З огляду на це, варто з'ясувати сутність тривимірної моделі Феркло за такими параметрами.
А) дискурсивна практика (виробництво і споживання текстів),
Б) вивчення текстуальної практики (аналіз тексту (лексика, граматика тощо),

В) соціальна практика, вивчення якої передбачає вияв ширшого соціального контексту (зокрема, які зміни дискурсивна практика вносить у соціальний контекст і чи вносить).

2. Застосувати моделі Феркло для аналізу дискурсу джерела з теми дисертаційного дослідження (за власним вибором). Отже, виявити особливості *тексту* (лексика, граматики тощо); застосованої в джерелі *дискурсивна практика* (виробництво і споживання текстів); виявлені фрагменти в тексті *соціальна практика* (які зміни дискурсивна практика вносить у широкий соціальний контекст і чи вносить).

Рекомендована література:

- Яровий Д. О. Застосування критичного дискурс-аналізу як методу дослідження групової поляризації // Психологічні чинники функціонування владно-підвладних відносин і побудови громадянського суспільства. 2017. № 5(19).
- Searle, J. The Construction of Social Reality / J. Searle. New York, Free Press, 1995.
- Fairclough N. Discourse and social change. Cambridge Polit Press, 1992.
- Fairclough, N. (1995). Language and power. London: Longman. Fairclough, N. (2003). Analysing discourse: Textual analysis for social research. London: Routledge.
- Gee, J. P. (1996). Social linguistics and literacies: Ideology in discourses (2nd ed.). London: Taylor & Francis. Wodak, R., & Meyer, M. (Eds.). (2001). Methods of critical discourse analysis. London: Sage.
- CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS // The Sage encyclopedia of qualitative research methods / editor, Lisa M. Given. 2008. P.145-148.
- Héritier A. Causal explanation // Approaches and Methodologies in the Social Sciences. 2008. P. 61–79.
- Jorgensen M. W. Discourse analysis as theory and method / M. W. Jorgensen, L. J. Phillips. Thousand Oaks: Sage, 2010.
- Wodak R. The discursive construction of national identities / R. Wodak, R. De Cillia, M. Reisigl // Discourse and Society. 1999. 10. No 2. P. 149–173.

МОДУЛЬ III. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: антропоцентричні моделі історіописання

Семінарське заняття 1

Тема: Людина в історії: комплекс культурно-антропологічної проблематики

Питання до обговорення :

1. Ментальні цикли змін поведінки, емоційного світу, структури особистості за К. Вутерсом.
2. Міждисциплінарність «постколоніальних досліджень» і розвиток «постколоніальної історіографії» (за працею Едварда Саїда). Поясніть: а) як

Е. Саїд доводить упереджене ставлення Заходу до Сходу протягом історії; б) наведіть приклади його аргументації, застосовуваних автором дослідницьких методів; в) обґрунтуйте власну думку, чи згодні Ви з твердженнями Едварда Саїда.

Рекомендована література:

Wouters C. Informalisation: Manners and Emotions since 1890. L., 2007._
<https://sk.sagepub.com/books/informalization/n1.xml>

Саїд Е. Культура й імперіялізм / пер. з англ. Київ: Критика, 2007. 608 с. –
Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Said_Edward/Kultura_i_imperiializm/

Семінарське заняття 2

Тема: Автобіографія історика ХХ ст. як джерело з історії історичної науки.

Питання до обговорення :

1. Жанр автобіографії вченого: витoki (П. Абеляр, М. Монтень). Автобіографічні стилі. Еволюція жанру. Ф. Лежен і його внесок.
2. Автобіографія як теоретичний маніфест історика. Персоналії і тексти автобіографій істориків до обговорення: Бенедетто Кроче, Робін Джордж Коллінгвуда, Річард Пайпс, Вільям Макнілл, Фернан Бродель, Жак Ле Гофф.
3. Автобіографія в контексті історії університету, історії наукової корпорації, політичної історії, культурної історії тощо. П. Рікер і його праця «Інтелектуальна автобіографія».
4. Концептуально-методологічні засади персональної історії (за роботою Т. Попової).

Рекомендована література:

Попова Т.М. Життєпис вченого-історика на перехресті історіографічних традицій. Теорія. Методологія Практика. Одеса: Бондаренко М.А., 2017. 456 с.

П'єр Абеляр. Історія моїх бідувань.

Ф. Лежену – 80 років. Спецвипуск EJLW. 2018. № 7.
<https://ejlw.eu/issue/view/4392>

Коллінгвуд Р. Дж. Ідея історії: Автобіографія. М., 1980. 486 с.

Міжнародна авто/біографічна асоціація – Режим доступу:
<https://sites.google.com/ualberta.ca/iaba/home>

Часопис Європейської секції Міжнародної асоціації авто/біографії (IABA Europe)_European Journal of Life Writing – Режим доступу: <https://ejlw.eu>

Рікер П. Інтелектуальна автобіографія. Любов і справедливість. – К.: Дух і літера, 2002.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Riceur_Paul/Liubov_i_spravedlyvist.pdf?PHPSESSID=ksoguuc26knnt171feqplipsc6

Lejeune P. Pacte autobiographique [Автобіографічний пакт]. – Режим доступу:
https://drive.google.com/file/d/1l_pfhZ6dBJYbJ14HReWy-9djX56mwwII/view?usp=share_link

Сайт автобіографічних творів Ф. Лежена. – Режим доступу:
<http://www.autopacte.org>

Lejeune P. Pacte autobiographique. Part 2. [Автобіографічний пакт: 25 років по тому]. — Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1nTjGr1lVS3ElkFiyzbBnijFAM0dGLjrv/view?usp=share_link

Rupke N. Alexander von Humboldt. A metabiography. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2005. 320 p.

Семінарське заняття 3

Тема: Криза, травма, ідентичність: відповідальність і творення

Питання до обговорення :

1. Історична свідомість і відповідальність в історичному дослідженні. Обговорення розділів з праці сучасного німецького науковця Йорна Рюзена в царині історичного мислення і формування історичної свідомості.
2. З'ясувати і пояснити підходи дослідника до формування ідентичності, її чинників у суспільстві. Дати відповідь на питання:
 - Як, на думку, Й.Рюзена історії творять ідентичності.
 - Перед ким і за що несе відповідальність історик?
 - Як ці оцінки і норми виявляються в історичній праці?
 - Часові виміри історичної відповідальності, які подає Йорн Рюзен.
 - Часова інтерсуб'єктність як підстава історичної відповідальності.
 - Як історична антропологія (взаємозв'язок поколінь) поєднуються в історичній відповідальності?
 - Які можливості за Йорном Рюзененом позбавити історичне мислення відповідальності?
 - У чому полягає відповідальність через методичне інтерпретування за Йорном Рюзененом

Рекомендована література:

Рюзен Й. Розділ 10. Відповідальність за історію; Розділ 7. Криза, травма, ідентичність п. 4. Історична свідомість // Рюзен Йорн. Нові шляхи історичного мислення / Переклав з нім. Володимир Кам'янець. Львів: Літопис, 2010. 358 с. — Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rusen_Jorn/Novi_shliakhy_istorychnoho_myslennia.pdf
Bedarida F. (ed) The social responsibility of the historian. Oxford. 1995.

Семінарське заняття 4

Тема: Гендерна історія і феміністська епістемологія

Питання до обговорення :

1. Роботи Дороті Сміт: жіноча точка зору. Основні поняття: фемінізм, андроцентризм, жіноча історія, гендер, гендерна історія.
3. Феміністська думка афроамериканської дослідниці Патрісії Хілл Коллінз щодо маргінальності і «аутсайдерства всередині».
4. Критика наукової об'єктивності Сандрою Хардінг.
5. Гендерний форум наукових досліджень: проблематика і здобутки.

6. Сутність феміністської епістемології: аналіз основних засад (за розділом Paul S. Gray, John B. Williamson, David A. Karp, and John R. Dalphin (2007). FEMINIST METHODS. (pp. 211-240)).

Рекомендована література:

Paul S. Gray, John B. Williamson, David A. Karp, and John R. Dalphin (2007). FEMINIST METHODS. (pp. 211-240). The Research Imagination An Introduction to Qualitative and Quantitative Methods. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, São Paulo, Cambridge University Press. – на гугл-диску

дисципліни.
https://drive.google.com/file/d/164KGENIQspmE5b5oOtdUusnevhpZR2sF/view?usp=share_link

“Feminist Distrust: Problems of Content and Context in Sociological Research.” In The Self in Social Inquiry, 153–172. David N. Berg and Kenwyn K. Smith, eds. Beverly Hills, CA: Sage. 1992.

“The Statistics on Women and Men- tal Illness.” In The Conceptual Practices of Power: A Feminist Sociology of Knowledge, 107–138. Boston: Northeastern University Press.

Creswell, John W. 1998. Qualitative Inquiry and Research Design. Thousand Oaks, CA: Sage.

Feminist Methods in Social Research. New York: Oxford University Press.

Gordon, Deborah, ed. 1988. “Feminism and the Cri- tique of Colonial Discourse.” Special issue, Inscriptions 3–4:1–26.

Gorelick, Sherry. 1991. “Contradictions of Feminist Methodology.” Gender and Society 5 (4) December: 459–477.

Ingraham, Chrys 1994. “The Heterosexual Imaginary: Feminist Sociology and Theories of Gender.” Social Theory 12 (2): 203–219.

Kitzinger, Celia. 1990. “Resisting the Discipline.” In Feminists and Psychological Practice, 119–186. Erica Burman, ed. London: Sage.

Klein, Renate D. 1983. “How to Do What We Want to Do: Thoughts about Feminist Methodology.” In Theories of Women’s Studies, 88–104. Gloria Bowles and Renate Duelli Klein, eds. London: Routledge & Kegan Paul.

Lerner, Gerder. 1976. “Placing Women in History: A 1975 Perspective.” In Liberating Women’s History, 357–367. Bernice Carroll, ed. Chicago: University of Illinois Press.

Patai, Daphne, and Sherma B. Gluck, eds. 1991. Women’s Words: The Feminist Practice of Oral History. New York: Routledge.

**МОДУЛЬ IV. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ:
мікроісторичні моделі історіописання**

Семінарське заняття 1

Тема: Динаміка історичної соціальності: соціум та людина

Питання до обговорення :

1. Р. Козеллек і його підходи до моделі соціальної історії (на основі праці «Минуле майбутнє...»).
2. Соціум і людина: інструменти пам'яті та міжпоколінної комунікації (на прикладі аналізу спогадів членів сім'ї про нацистський режим (автор. Sahrakorpi T.)

Рекомендована література:

Koselleck R. Le Futur passé, contribution a la sémantique des temps historique. Paris: EHESS, 1990.

Saharakorpi, T. (2020). Memory, Family, and the Self in Hitler Youth Generation Narratives. Journal of Family History, 45(1), 88–108. <https://doi.org/10.1177/0363199019880254>

Семінарське заняття 2

Тема: Мікроісторичні студії: національні втілення

Питання до обговорення :

1. Нові культурна історія: проблематика досліджень і представники.
2. Історія повсякдення: специфіка напряму історіописання.
3. Сучасні мікроісторичні студії: національні виміри. Часопис «Quaderni storici» і його лідери К. Гінзбурга, Е. Гренд, Дж. Леві.
4. Історія емоцій; історія речей...: новітні підходи до вивчення.

Рекомендована література:

Драч О.О. Зарубіжна історіографія всесвітньої історії. Навчальний посібник. Черкаси, 2015. 164 с.

Драч О. Історія повсякдення // Філософія історії: енциклопедичний словник-довідник / за заг. ред. В.О. Огнев'юка. Київ: КУБГ, 2023. С. 146-147.- на гугл-диску в папці курсу_ https://drive.google.com/file/d/1FVcg5TU9wjtNFYDzJh0BG8iMyzuJVJof/view?usp=share_link

Коляструк О. А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці // УІЖ. 2007.№ 1. С. 174-184;

Коляструк О. Історія повсякденності як об'єкт історичного дослідження: історіографічний і методологічний аспекти. Х., 2008. 122 с.

Удод О. Історія повсякденності як методологічна проблема // Доба. 2002.№ 3. – С. 6-18.

Удод О. Істрія повсякденності: питання методології, історіографії та джерелознавства // Актуальні проблеми вітчизняної історії ХХ ст. К., 2004. Т. 2. С. 286–313.

Семінарське заняття 3

Тема: Локальна історія. Канон локально-регіональних досліджень

Питання до обговорення :

1. «Лестерська школи» і її моделі вивчення локальної історії доіндустріальної доби.
2. Напрацювання й аргументація теоретик локальної/регіональної історії Джона Маршалла (1919–2008) щодо доцільності ширшого регіонального контексту для аналізу реалій індустріальної доби.
3. Доцільність оновлення канону локально-регіональних досліджень (за працями G. Sheeran, J.Becket).

Рекомендована література:

Marshall J.D. The Study of Local and Regional “communities”: some problems and possibilities // Northern History. 1981. Vol. 17. P. 203-230;

Marshall J.D. Why Study Regions? // Journal of Regional and Local Studies. 1985. Vol. 5. P. 15-27;

Marshall J.D. Why Study Regions? Some Historical Considerations // Journal of Regional and Local Studies. 1986. Vol. 6. N 1. P. 1-12;

Marshall J.D. Communities, Socie- ties, Regions and Local History: Perceptions of Locality in High and Low Furness // Local Historian. 1996. V. 26. N 1. P. 36-47;

Marshall J.D. The Tyranny of the Discrete: a Discussion of the Problems of Local History in England. Aldershot, 1997.

Sheeran, George and Yanina. Reconstructing Local History // Local Historian. 1999. Vol. 29. N 4. P. 256-262;

Becket J. Local History, Family History and the Victoria County History: New Directions for the Twenty-first Century // Historical Research. 2008. Vol. 81. N 212. P. 350-365.

The Changing Face of English Local History / Ed. by R. C. Richardson. Aldershot, 2000.

Семінарське заняття 4

Тема: Дослідження історії життя («The history of life»): проблема (само)пізнання

Питання до обговорення :

1. Теоретичні дискусії підходів до біографії з історії, мікроісторії та життєпису (за працею (Theoretical discussions of biography approaches from history, microhistory and life writing / Ed. by Renders H., de Haan B).
2. Типи історій життя: «Self-narrative» («оповідь про себе»), «personal narrative» («персональний нарратив»). Історія життя («The history of life») як «засіб соціального й особистого спілкування і самопізнання».
3. Методи роботи з «історією життя». «Сюжетування» подій історії життя: поняття «субстанція змісту», «форма змісту», «форма висловлювання», «субстанція висловлювання» (на підставі посібника «Життя в контексті» Коул, Ардра та Дж. Гері Ноулз).

Рекомендована література:

Theoretical discussions of biography approaches from history, microhistory and life writing / Ed. by Renders H., de Haan B. Leiden, Boston: Brill, 2014. – Режим

доступу:

https://drive.google.com/file/d/1RTHGNdpsd9EPw9qvx_YEMi3L6D8MGk3F/view?usp=share_link

Renders H., de Haan B. Introduction: The challenges of biography studies [Вступ. Проблеми біографічних досліджень]. Theoretical discussions of biography approaches from history, microhistory and life writing / Ed. by Renders H., de Haan B. – Revised and augmented edition. – Leiden, Boston: Brill, 2014. – P. 1-10. (Egodocuments and history).- Режим доступу:

<https://drive.google.com/file/d/1YvoqKI->

[RBTysuxJN_7hvRB6sdztXxYU1/view?usp=share_link](https://drive.google.com/file/d/1YvoqKI-RBTysuxJN_7hvRB6sdztXxYU1/view?usp=share_link)

Renders H., de Haan B. Introduction: The Biographical Turn [Вступ. Біографічний поворот]. The Biographical Turn. Lives in History Edition: Hardback and paperback. Publisher: Routledge. 2017. – Режим доступу:

https://drive.google.com/file/d/1l4ZFc83HcoJbLHpE6OcDmryJr96ts1BC/view?usp=share_link

Покроковий посібник із дослідження історії життя: Cole, Ardra, and J. Gary Knowles. 2001. Lives in Context: The Art of Life History Research. Lanham, MD: Alta Mira Press [Коул, Ардра та Дж. Гері Ноулз. 2001. Життя в контексті: мистецтво дослідження історії життя. Lanham, MD: Alta Mira Press] Download https://books.google.com.ua/books?id=JbVcQP5_ybUC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false

Особисті документи_Фрагменти праці Paul S. Gray, John B. Williamson, David A. Karp, and John R. Dalphin (2007). THE RESEARCH IMAGINATION: AN INTRODUCTION TO QUALITATIVE AND QUANTITATIVE METHODS [ДОСЛІДНИЦЬКА УЯВА: ВСТУП ДО ЯКІСНИХ ТА КІЛЬКІСНИХ МЕТОДІВ]. Cambridge University Press. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1zqZxp4tr39lG3Wu0GJUhb9AgcyHmb8u9/view?usp=share_link

Сайт автобіографічних творів Ф. Лежена. – Режим доступу: <http://www.autopacte.org>

Churchwell S. The many lives of Marilyn Monroe. – L.: Granta, 2004. – 384 p.

6.Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль «Новітній методологічний дискурс з історії»		Змістовий модуль «Новітній методологічний дискурс з історії»	
		ЗМ 1,2		ЗМ 3,4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування семінарських занять	1	8	8	8	8
Робота на семінарському занятті	10	8	80	8	80
Виконання завдань для самостійної роботи	5	8	40	8	40
Виконання модульного контролю	25	2	50	2	50
Разом			178		178
Максимальна кількість балів:		356			
Розрахунок коефіцієнта:		$100:356=0.28$			

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль «Новітній методологічний дискурс з історії»		Змістовий модуль «Новітній методологічний дискурс з історії»	
		ЗМ 1,2		ЗМ 3,4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	8	40	8	40
Виконання модульного контролю	25	1	25	1	25
Разом			109		109
Максимальна кількість балів:		218			
Розрахунок коефіцієнта:		$100:218=0.45$			

6.2.Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: макроісторичні моделі історіописання			
Закономірності розвитку людства в працях В. Мак-Ніла. (5 год.)	Захист доповіді	5	I
Дискусії щодо завдань нової світової історії. (5 год.)	Робота з джерелом	5	II
Канон всесвітньої історії і його сучасне переосмислення (5 год.)	Робота з джерелом	5	III
Сучасна теорія модернізації: підходи, концепції, втілення (5 год.)	Захист доповіді	5	IV
Змістовий модуль II ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: лінгвістичний поворот і макроісторія			
Соціальне (де)конструювання реальності (5 год.)	Робота з джерелом	5	IV
Мова влади: способи інтерпретації, контекст (5 год.)	Дослідний проєкт	5	V
Розуміння історії: читання текстів після лінгвістичного повороту (5 год.)	Опрацювання наукової літератури	5	VI
Модель критичного дискурс-аналізу Н.Феркло (5 год.)	Захист доповіді	5	VI
Змістовий модуль III ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: антропоцентричні моделі історіописання			
Людина в історії: комплекс культурно-антропологічної проблематики (5 год.)	Робота з джерелом	5	VII
Автобіографія історика XX ст. як джерело з історії історичної науки (5 год.)	Дослідний проєкт	5	VIII
Криза, травма, ідентичність: відповідальність і творення (5 год.)	Доповідь-презентація міні-проєкту	5	IX
Гендерна історія і феміністська епістемологія (5 год.)	Робота з джерелом	5	X
Змістовий модуль IV ПРОБЛЕМАТИКА НОВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ: мікроісторичні моделі історіописання			
Динаміка історичної соціальності: соціум та людина (5 год.)	Робота з джерелом	5	X
Мікроісторичні студії: національні втілення (5 год.)	Захист доповіді	5	XI
Локальна історія. Канон локаль/регіональних досліджень (5 год.)	Доповідь-презентація міні-проєкту	5	XII
Дослідження історії життя («The history life») (5 год.)	Робота з джерелом	5	XIII
Разом: 80 годин	Разом: 80 балів		

Критерії для оцінювання самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
Розуміння завдання	- робота демонструє точне розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають теми або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
Повнота розкриття теми	- тема розкрита повністю	1
	- часткове розкриття теми	0,5
	- виконане завдання не відповідає темі	0
Логіка викладу інформації	- логічне й структуроване викладення матеріалу	1
	- порушення логіки й структури викладу	0,5
Креативність	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
Культура змістового наповнення відповідей	- орфографічно правильно оформлена робота з точки зору граматики, стилістики	1
	- присутні не грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
Всього		5 балів

6.3. Форма проведення семестрового контролю

Семестровий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання з дисципліни «Науковий семінар зі всесвітньої історії».

6.4. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Основна література:

Дельєж Р. Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.

Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле / пер. з польськ. та англ. В. Склокіна, [ред. В. Склокіна та С. Трояна]. К. 2012.

Калакура Я.С. Історичне джерелознавство / Я.С. Калакура, І.Н. Войцехівська, Павленко С.Ф. та ін. – К., 2002.

Кузьмін О.С. Історичний процес: теорія та методологія дослідження. Житомир, 2003.

Кульчицький С.В. Методологія і методика наукового дослідження: Матеріали до нормативного курсу. К., 2003.

Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія: Історіософія світової та української історії XVII–XX століть. К., 2002.

Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010.

Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: Підручник для науковця. Київ, 2006.

Топольський Єжи. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації. К., 2012.

Додаткова література:

Винайдення традиції / За ред. Ерика Гобсбаума і Теренса Рейнджера / Пер. з англ. Микола Климчук. Київ: Ніка-Центр, 2005.

Відкритість. Суспільство. Влада / Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі у співпраці з Г.Буржуа / Пер. з фр. Є.Марічева. Київ: Ніка-Центр, 2008.

Гобсбаум Е. Вік екстремізму : Коротка історія XX віку, 1914–1991. / З англ. пер. О. Мокровольський. Київ: Вид. дім «Альтернативи», 2001.

Драч О.О. Зарубіжна історіографія всесвітньої історії. Навчальний посібник. Черкаси: Вид. Чабаненко, 2015.

Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2003.

Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія : посібник. Л. 2007.

Колінгвуд Р.Д. Ідея історії. Київ, 1996.

Кульчицький С.В. Методологія і методика наукового дослідження: Матеріали до нормативного курсу / С.В. Кульчицький. К., 2003.

Мак-Ніл Вільям. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти / Вільям Мак-Ніл ; пер. з англ. 2-ге вид., випр. К., 2011.

Рікер П. Інтелектуальна автобіографія. Любов і справедливість. – К.: Дух і літера, 2002.

- Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама сучасної науки / переклад з франц. Віктор Шовкун. Київ, 1998.
- Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: Підручник для науковця. Київ, 2006.
- Тельвак В. Історіософія та методологія історії: Конспект лекцій / В. Тельвак. — Дрогобич, 1999.
- Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.
- Cole, Ardra, and J. Gary Knowles. 2001. *Lives in Context: The Art of Life History Research*. Lanham, MD: Alta Mira Press.
- Collins, Randall. 2000. *Macrohistory: Essays in Sociology of the Long Run*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Creswell, John W. 1998. *Qualitative Inquiry and Research Design*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- De Certeau Michel. *L'écriture de l'histoire*. Paris: Editions Gallimard, 2011.
- Eley Geoff. *A Crooked Line From Cultural History to the History of Society*. Ann Arbor: The University of Michigan Press. 2005.
- Friedlander, Paul. 2006. *Rock and Roll: A Social History*. 2nd ed. Boulder, CO: Westview.
- Frugoni, Chiara. 2005. *A Day in a Medieval City*. Chicago: University of Chicago Press.
- Fulbrook, Mary. 2002. *Historical Theory: Ways of Imagining the Past*. New York: Routledge.
- Hall, John A., and Joseph M. Bryant. 2005. *Historical Methods in the Social Sciences*. London: Sage.
- Hirsch, Arnold R. 1998. *Making the Second Ghetto: Race and Housing in Chicago 1940–1960*. Chicago: University of Chicago Press.
- Markoff, John. 1996. *Waves of Democracy: Social Movements and Political Change*. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.
- Patai, Daphne, and Sherma B. Gluck, eds. 1991. *Women's Words: The Feminist Practice of Oral History*. New York: Routledge.
- Paul S. Gray, John B. Williamson, David A. Karp, and John R. Dalphin. 2007. *The Research Imagination An Introduction to Qualitative and Quantitative Methods*. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, São Paulo, Cambridge University Press.
- Schrum, Kelly. 2006. *Some Wore Bobby Sox: The Emergence of Teenage Girls' Culture, 1920–1945*. New York: Palgrave.
- Stake, Robert E. 1995. *The Art of Case Study Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Words in motion. *Toward a Global Lexicon* / eds. Carol Gluck and Anna Lowenhaupt Tsing, Durham and London: Duke University Press. 2009.
- Yow, Valerie R. 2005. *Recording Oral History*. 2nd ed. Lanham, MD: Alta Mira Press.